

Van den vos Reynaerde

Anoniem

Diderot

ISBN: 9789403725703

Van den vos Reynaerde

I	5
II	29
III	59
IV	89
V	119
VI	149
VII	179

I

Willem, die Madoc maecte,
Daer hi dicken omme waecte,
Hem vernoyde so haerde
Dat die avonture van Reynaerde
In dietsche onghemaket bleven
(Die Arnout niet hevet vulscreven),
Dat hi die vijte van Reynaerde dede soucken
Ende hise na den walschen boucken
In dietsche dus hevet begonnen.
God moete ons ziere hulpen jonnen!
Nu keert hem daer toe mijn zin,
Dat ic bidde in dit begin
Beede den dorpren enten doren,
--Ofte si commen daer si horen
Dese rijme ende dese woort,
Die hem onnutte sijn ghehoort--
Dat sise laten onbescaven:
Te vele slachten si den raven,
Die emmer es al even malsch.
Si maken sulke rijme valsch,

Daer si niet meer of ne weten
Dan ic doe hoe datsi heeten,
Die nu in Babylonien leven.
Daden si wel, si soudens begheven.
Dat en segghic niet dor minen wille:
Mijns dichtens ware een ghestille,
Ne hads mi eene niet ghebeden,
Die in groeter hovesscheden
Gherne keert hare saken.
Soe bat mi, dat ic soude maken
Dese avontuere van Reynaerde.
Al begripic die grongaerde
Ende die dorpren ende die doren,
Ic wille dat die ghene horen,
Die gherne pleghen der eeren
Ende haren zin daer toe keeren
Datsi leven hoofdschelijke,
Sijn si arem, sijn si rike,
Diet verstaen met goeden sinne.
Nu hoert, hoe ic hier beghinne
Het was in eenen tsinxen daghe,
Dat beede bosch ende haghe

Met groenen loveren waren bevaen.
Nobel, die coninc hadde ghedaen
Sijn hof crayeren over al,
Dat hi waende, hadde hijs gheval,
Houden ten wel groten love
Doe quamen tes sconinx hove
Alle die diere, groet ende cleene,
Sonder Vos Reynaert alleene.
Hi hadde te hove so vele mesdaen,
Dat hire niet dorste gaen:
Die hem beschuldigh kent, ontsiet.
Also was Reynaerde ghesciet,
Ende hier omme scuwede sconinx hof,
Daer hi in hadde crancken lof.
Doe al dat hof versamet was,
Was daer niemen sonder die das,
Hine hadde te claghene over Reynaerde,
Den fellen metten grijsen baerde.
Nu gaet hier up ende claghe.
Isingrijn ende sine maghe
hingen voer den coninc staen.
Ysingrijn begonste saen

Ende sprac: 'Coninc heere,
Dor u edelheit en dor u eere
Ende dor recht ende dor ghenade
Ontfaerme u miere scade,
Die mi Reynaert heeft ghedaen,
Daer ic af dicken hebbe ontfaen
roeten lachter ende verlies.
Voer al dandre ontfaerme u dies,
Dat hi mijn wijf hevet verhoert,
Ende mine kindre so mesvoert,
Dat hise beseekede daer si laghen,
Datter twee noint ne saghen
Ende so worden staerblent.
Nochtan hoendi mi sent.
Het was sint so verre comen,
Datter eenen dach af was ghenomen,
Ende Reyaert soude hebben ghedaen
Sine onsculde, ende also saen
Also die heleghe waren brocht,
Was hi andersins bedocht
Ende ontfoer ons in sine veste.
Heere, dit kennen noch die beste

Die te hove zijn commen hier.
Mi hevet Reynaert, dat felle dier,
So vele te leede ghedaen,
Ic weet wel al sonder waen:
Al ware al tlaken paerkement
Datmen maket nu te hent,
In ne ghescreeft niet daer an.
Dies zwijghic nochtan,
Ne ware mijns wives lachter
Ne mach niet bliven achter,
No versweghen no onghewroken.'
Doe Ysingrijn dit hadde ghesproken,
Stont up een hondekijn, hiet Cortsoys,
Ende claghede den coninc in francsoys,
Hoet so arem was wijlen eere,
Dat alles goeds en hadde meere
In eenen winter, in eene vorst,
Dan alleene eene worst,
Ende hem Reynaert, die felle man,
Die selve worst stal ende nam.
Tybeert die cater die wart gram.
Aldus hi sine tale began

Ende spranc midden in den rinc
Ende seide: 'Heere coninc,
Dor dat ghi Reynaerde zijt onthout,
So en es hier jong noch out,
Hine hebbe te wroughene jeghen u.
Dat Cortsoys claghet nu,
Dats over menich jaer gesciet.
Die worst was mine, al en claghe niet.
Ic hadse bi miere lust ghewonnen,
Daer ic bi nachte quam gheronnen
Omme bejach in eene molen,
Daer ic die worst in hadde ghestolen
Eenen slapenden molenman.
Hadder Cortsoys yewet an,
Dan was bi niemene dan bi mi.
Hets recht, dat omberecht zi
Die claghe die Cortsoys doet.'
Pancer, de bever sprac: 'Dinct u goet,
Tybeert, datmen die claghe ombeere?
Reynaert is een recht moordeneere
Ende een trekere ende een dief.
Hine heeft oec niemene so lief,

No den co ninc minen heere,
Hine wilde dat hij lijf ende eere
Verlore, mochtire aen winnen
Een vet morzeel van eere hinnen.
Wat sechdi van eere laghe?
En dedi ghistren in den daghe
Eene die meeste overdaet
An Cuwaerde den hase die hier staet,
Die noyt eenich dier ghedede?
Want hi hem binnen sconinx vrede
Ende binnen des coninx gheleede
helovede te learne sinen crede
Ende soudene maken capelaen.
Doe dedine sitten gaen
Vaste tusschen sine beene.
Doe begonsten si over eene
Spellen ende lesen beede
Ende lude te zinghene crede.
Mi gheviel dat ic te dien tijden
Te zelver stede soude lijden.
Doe hoerdic haerre beeder sanc
Ende maecte derwaarts minen ganc

Met eere harde snelre vaerde.
Doe vandic daer meester Reynaerde
Die ziere lessen hadde begheven,
Die hi te voren up hadde ghegheven,
Ende diende van sinen ouden spelen,
Ende hadde Coewaerde bi der kelen
Ende soude hem thoeft af hebben ghenomen,
Waer ic hem niet te hulpen comen
Bi avontueren in dien stonden.
Siet hier noch die verssche wonden
Ende die teekine, heere coninc,
Die Coewaert van hem ontfinc.
Laette dit bliven onghewroken,
Dat u vrede dus es tebroken
hine wreket als uwe mannen wijsen,
Men saelt uwen kindren mesprijzen
Hiernaer over wel menich jaer.'
'Bi Gode, Pancer, ghi secht waer,'
Sprac Ysengrijn daer hi stoet,
'Heere, waer Reynaerd doot, het waer ons goet,
Also behoude mi God mijn leven!
Ne ware wert hem dit vergheven,

Hi sal noch hoenen binnen eere maent
Sulken dies niet ne bewaent.'
Doe spranc up ribert die das,
Die Reynaerts broeder sone was,
Met eere verbolghenlike tale.
'Heere Ysengrijn, men weet dat wale
Ende hets een out blijspel:
'Viants mont seit selden wel.'
Verstaet, neemt miere talen goem.
Ic wilde, hi hinghe aen eenen boem
Bi ziere kelen als een dief,
Die andren heeft ghedaen meest grief.
Heere Ysengrijn, wildi angaen
Soendinc ende dat ontfaen,
Daer toe willic helpen gherne.
Mijn oem en saelt hem oec niet wernen.
Entie meest andren heeft mesdaen,
Sal den andren in baten staen
Van minen oem ende van u
Al comt hi niet claghen nu,
Ware mijn oem wel te hove
Ende stonde in sconinx love,

Heere Ysingrijn, als ghi doet,
En soude den coninc niet dincken goet
Ende ghine bleves heden onbegrepen,
Dat ghi sijn vel so hebt ghenepen
So dicwile met uwen scerpen tanden,
Dat hi niet ne conde gheanden.'
Ysengrijn sprac: 'Hebdi gheleert
Aan uwen oem dus lieghen apeert?'
'In hebbe daeren niet gheloghen,
hij hebt minen oem bedroghen
Harde dicke in menegher wijsen.
hi mesleettene van den pladijse,
Die hi u warp van den kerren,
Doe ghi hem volghet van verren
Ende ghi die beste pladijse up laset,
Daer ghi u ane hadde versadet.
hine gaeft hem no goet no quaet,
Sonder alleene eenen pladijsengraet,
Dat ghi hem te jeghen brocht
Dor dat ghine niet en mocht.
Sint hoendine van eene bake,
Die vet was ende van goeder smake,

Dien ghi leit in uwen muzeele.
Doe Reynaert eesschede zijn deele,
Andwoerdi hem in scerne:
'U deel willic u gheven gherne,
Reynaert, scone jonghelinc:
Die wisse daer die bake an hinc,
Becnause so es vet.'
Reynaerde waes lettelt te bet,
Dat hi den goeden bake ghewan
In sulker zorghen, dattene een man
Vinc ende warpene in sinen zac.
Dese pine ende dit onghemac
Hevet hi leden door Ysengrijne,
Ende hondert werven meer dan ic u rijme!
hi heeren, dinct u dit ghenouch?
Nochtan eist meer onghévouch,
Dat hi claghet om sijn wijf,
Die Reynaerde hevet al haer lijf
hemint, so doet hi hare.
Al ne makeden zijt niet mare,
Ic dart wel segghen over waer:
Dat langher es dan seven jaer

Dat Reynaert hevet hare trouwe.
Om dat Haersint, die scone vrouwe,
Dor minne ende dor hoveschede
Reynaert sinen wille dede,
Wattan? So was scierre ghenesen!
Wat talen mach daer omme wesen!
Nu maket heerre Cuwaert die hase
Eene claghe van eere blase.
Of hi den credo niet wel en las,
Reynaerd die sijn meester was,
Mochte hi sinen clerc niet blauwen?
Dat ware onrecht, en trauwen!
Cortoys claghet om eene worst
Die hi verloes in eene vorst.
Die claghe ware bet verholen:
En hoerdi datso was ghestolen?
Male quesite male perdite:
Over recht wert men qualike quite,
Datmen hevet qualic ghewonnen.
Wie sal Reynaerde dat verjonnen,
Of hi ghestolen goet ghinc an?
Niemen, die recht versceeden can.

Reynaert es een gherecht man.
Sint dat die coninc sinen ban
Hevet gheboden ende sinen vrede,
So weetic wel, dat hi ne dede
Dinc ne gheene, dan of hi ware
Hermite ofte clusenare.
Naest siere huut draecht hi een hare.
Binnen desen naesten jare
Sone at hi vleesch, no wilt no tam:
Dat seidi, die ghistren danen quam.
Malcroys hevet hi begheven,
Sinen casteel, ende hevet up heven
Eene cluse, daer hi leghet in.
Ander belach no ghewin
So wanic wel, dat hine hevet
Dan karitate diemen hem ghevet.
Bleec es hi ende magher van pinen,
Hongher, dorst, scerpe karijnen
Doghet hi voer sine zonden.'
Recht te desen zelven stonden,
Doe Grimbert stond te desen tale,
Saghen si van berghe te dale

Cantieler commen ghevaren,
Ende brocht up eene bare
Eende doode hinne, ende hiet Coppe,
Die Reynaert hadde bi den croppe
Hoeft ende hals af ghebeten.
Dit moeste nu den coninc weten.
Canteclere quam voer de bare gaende,
Sine vederen zeere slaende.
In wederzijden van der baren
hinc een hane wijde mare.
Die eene hane hiet Cantaert,
Daer wijlen na gheheeten waert
Vrauwe Alenten goeden hane.
Die ander hiet, na minen wane,
Die goede hane Crayant,
Die scoenste hane diemen vant
Tusschen Portaengen ende Polane.
Elkerlijc van desen hanen
Drouch eene berrende stallicht,
Dat lac was ende richt.
Daer waeren Coppen broeders twee,
Die riepen: 'O wy ende wee.'

Om haerre sustre Coppen doot
Dreven si claghe ende jammer groot.
Pinte ende Sproete droughen die bare.
Hem was te moede zware
Van haerre suster die si hadde verloren;
Men moch harde verre horen
Haerre tweer carminghe.
Dus sijn si commen int ghedinghe.
Canticler spranc in den rijnc
Ende seide: 'Heere coninc,
Dor God ende dor ghenade
Nu ontfaermet miere scaden,
Die mi Reynaert heeft ghedaen,
Ende mine kindren die hier staen
Ende seere hebben haren onwille.
Ten ingane van aprille,
Doe die winter was vergaen
Ende men sach die bloumen staen
Over al die velde groene,
Doe was ic fiere ende coene
Van minen groten gheslachte.
Ic hadde jongher zonen achte,

Ic hadde jongher dochtren zevens,
Dien wel lusten te levens,
Die mi Roede, die vroede,
Hadde brocht teenen broede.
Si waren alle vet ende staerc
Ende ghingen in een scone paerc,
Dat was beloken in eenen muere.
Hierbinnen stoet eene scuere
Daer vele honden toe hoorden;
Datsi menich dier fel scoorden,
Dies waren mine kindre onvervaert.
Dit benijde dus Reynaert,
Dat siere waren so vaste binnen,
Dat hire ne gheen conste ghewinnen.
Want Reynaert, die felle ghebuere,
Hoe dicken ghinc hi om den muere,
Ende leide om ons sine laghen!
Alsene dan die honde saghen,
Liepen si na met haerre cracht.
Een waerf wart hi up de gracht
Bi avontueren daer belopen,
Dat ic hem sach een deel becoepen